

Føroya Sosial-Demokratur

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 26

Lýsingarprísur fyri mun: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 28. juni 1952

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 3,20 + porto um fjórðingsárið

25. Árg.

DEYÐSBOÐ

Týsmorgunin komu tey sorgarboð, at vit aftur hava mist ein av okkara bestu monnum Jóan Petur Jacobsen í Klakksvík, formaður fyri Føroya motorpassarafelag.

Altíð lá honum fremst í huga at verja áhugamál fiskimanna, hann var altíð fremstur tá ástóð í tingingum um rætt teirra ið hjall sín hava á sjónum. Tá hann bar áskoðan sína fram, var tað so greitt og væl undirbyggt, at ein mangan mátti undrast.

Stórur saknur er í tær.

Friður veri við minni hansara.

Vínur.

So snarar skattaskrávan

Eg fann nú ein dagin eitt gamalt blað, og sá har millum annað eina kunngerð um meira skatt til landskassan.

Ája! hugsaði eg, nú skulu teir góðu menn, sum stýra snara skattaskrávuna 30 gevind afturat, aftaná at hon er ískrúva.

Hvussu hetta kann bera til, duga vit arbeiðsmenn ikki at fata. Væl hevur onkur av okkum skrúva eina skrávu, men tá hon hevur mótt, so er well.

Nú kann tað henda, at hann, sum hevur eina skrávu leysa leggur seg at snara og snara og so melur skrávan til endan í tóman heim, t. v. s. verður hon skráva í træ. Er hon skráva í jarn so fer hon yvir »gevinde« ella brotnar.

Henda hugsunnarlýsing kann fírstast yvir á okkara skattaálegging.

Væl vita vit, at vit mega av við nógván skatt, ja so nógván, at vit ótast fyri at eithvørt neyðugt til húsarhaldið verður at steðga, tí ikki verða ráð til at fáa sær tað.

Men við skrávuni, sum verður snara av skrávuleysum, soleiðis vísur eg at vera við teimum, sum leggja henda skatt. Hvat munnu teir hugsa? eru tað vit, sum skulu blóða fyri ríkmannin?

Væl veit eg, at alt grundarlagið undir øllum landsskatti liggur hjá einstaklinginum og kommunustýrunum.

Eg gevi upp, minni innstúka, ella rættari sagt, reiðari mín gevur hana upp.

Kommunustýrið fær hana í góðari tíð; dagin eftir fer hon, sum rótansúpan um bygdina. Er tað rætt? Hava ikki sóknarstýrir tógnskyldu? Eg haldi ju.

So kemur sjálv líkningin. Jú hann! hann hevur víst givið upp — men vit smekka nakrar krónur afturat, hann betalar sín skatt álikavæl; kann bestilla sær ein kassa, jú lat hann bert blóða. Vit siga honum ikki frá, men broyta sjálvuppgávu hansara tigandi.

Gótt er her at hava líkningarráðið, og tað skal eiga til rós, at persónligheitum fara teir ikki eftir; teir krevja sannar upplýsingar og seta so á tann rættvísa skattin. Alt hetta kundi veri spart um sóknarstýrini kendu sína skyldu.

I meðan melur skrávan.

So eru tað teir sokallaðu skattasnýt-

arar, hvat hava teir ikki uppá samvitskuna. Jú taka hattin av fyri teimum — endiliga.

Neyðars fiskimaðurin, sum liggur á havinum og sleipa, teir mega blóða, teir skulu púrgast, ja enn tá eykaskattast.

Er eingin rættur fyri teimum, sum halda landinum uppi? Jú rætturin verður fyrst vunnin, tá vit seta okkara menn at stýra.

Teir kenna lívsins beiðska veruleika, duga at siggja hann í eyguni í ódn og logn; standa óksl móti akslum í tungum taki fyri heimi og heimlandi; bert teir duga at móta landsins beiðska undirgangi; teir krúpa sanniliga ikki í músarhol fyri einari skalandi kreppu; teir eru vanir at kreppa seg, tá ið landsins og bygdarinnar stjórn snaraðu skrávuna gevind eftir gevind.

Stórmanligir eru teir eisini, havið hevur alt teir; teir krevja sína rættvísu viðgerð lagda undir ópartiskar hendur, undir álitishendur, sum vilja gera rætt og skjál.

Ja nú sigla Føroyar við lágum seglum, men ikki eru tit skyldgir í tí, ei heldur tykkara álitismenn á tingi; men ein samangreipaður afturhaldsmeiriluti, sum undir óvanligum umstøðum tóku róður í hond, annar við — *fjótur-spenn-einki-skul-gerast-politikki* hin

sveiptur í nationalum búna uttaná orðabraskið — »vit eru Føroyingar, hinir eru svikjarar«. Jú sanniliga, ein herlig greipa er, og ein ólukku greipa var. Alt orðabraskið er farið í sor, er upptært, rotnað.

At nakar fiskimaður skal hava hoppað uppá slíkar menn er ófatiligt; men av skaða verður ein vísur, men sjáldan ríkur. Seinasta nosið er so skatturin, sum teir dongdu á tykkum.

Alt hetta hevði verið óðrvisi um tit áttu javnaðarmeiriluta á tingi; tá skuldi eingin sloppið at snýtt — kortane! Tá skuldu teir lokalu skattamyndugleikar ikki sloppið at brúkt sín áleggjarhætt persónligt; tá var tað fólkið og eina fólkið, sum talaði makkaðu teir ikki rætt, ja so nýggjar menn.

Vit hava nóg leingi funnið okkum í hesum skatta-»skrávublaðnum«, so nú hava vit bert eitt at gera, og tað er at taka hendur saman og mana fram hvønn hugsandi mann og kvinnu, og seta okkara menn inn á ting. Hesir skulu kveistra burtur hin trælendi andan, og seta í hásetið okkara heróp, sum er frælsi — bróðurskapur og javnaður, tá fyrstani — og ikki fyrr, verður livandi her á landi hjá øllum.

X.

Ein ekstra heilsan til harra Háberg

Eg havi havt almiklan stuttleika av grein tygara. Hon er sera góð. Hon er beinanvegin eitt bragd! Tað er skiligt, at tygum ikki eru ókunnamaður í tí føroyska. Tað hevur gleitt meg at siggja, hvussu góður tygum hava verið — og sagtans eru — við J. D.s umseting. Ábreiðslan sum J. D. fekk fyri umseting av Matt. 23. 19, man helst hava verið eitt mistak — ella kanska eitt kærleiksklapp! Bert fólk nú ikki hugsa, at hasin Dahl-kærleikin hjá Háberg man vera lóti. Men leggið tygum einki í tað; fólk eru ofta so undarlig.

Beinleiðis genial er samanlíkingin, sum tygum gera millum Tyndales og Victors. Hon fær meg til at hugsa um, hvussu illa Victor er viðfarin inn til henda dag — og nú siggi eg fyri mær bálið »á hæddini« her nærindis Eiði; nú blaka prestarnir allar Victors bíbliur á bálið! nú taka teir sjálvan Victor og sleingja hann inn! Neyðar maður! Bannsettu prestar! Jú, jú, her er samanlíking við lit. At skuldsetta tygum at fara við lótum her vil eg ikki hoyra eitt orð um.

Best av øllum tykir mær tað vera, at tygum minnst til at fáa Andan við uppi leikin. Tað er givið frammán undan, at prestarnir kunna ikki hava hylling á, hvussu Andin arbeiðir. Hoyr bara, hvat hasin prósturin í Hesselager — Gudmundur Bruun eitur hann — sigur um umseting Victors: »Tað er eitt óskoytið og lýtamikið dilettantarbeiði — í heilum við síðuna ave. Gudmundur Bruun veit bara ikki, at soleiðis arbeiðir Andin — ið hvussu er, tá ið hann arbeiðir saman við V. D.

Eg hoyrði ein skilamann siga: bíbliumálið hjá Victori hevur sama

lag sum túnatos. Eg hugsaði við mær sjálvum; hevði nú Háberg hoyrt, so hevði oyrafikan verið vis, og so hevði hann sagt við Hitlers tónalag: Victors mál er Andans mál, minnst til tað!

Lóti — hvør vágur at tosa um lóti her!

Tað ber ikki til at gera eina heilsan ov langa; hatta við Keypmannahavn hevði annars verið vert at fingið við. Men tygum duga so væl; tygum kunna sagtans siga okkum eitt sindur um Bibliungrunnin og Keypmannahavn o gskoyta uppi eitt sindur um sama grunn og Skotland.

Líkamikið! Grein tygara er eitt bragd — nú mundi eg sagt: eitt propagandabragd — men bragd er bragd — og tí sendi eg tygum eina ekstra heilsan.

Z. E. Brimmes.

21.6.52, Eiði.

Ísfiskasölur

24. juni:

Grimsby Grunningur 726 kitt 3.725 £

Aberdeen Skálafossur 203 ks. 739 £

Márnaðurin er stongdur í Aberdeen mánadagin 14. juli.

Próvtøka

Á studentaskúlanum hava hesi lok- ið prógv: Joen Andreassen av Ströndum, Jacob Barentsen av Sundi, Jens Pauli Heinesen úr Sandavági, Jóhan Hendrik Winther Poulsen úr Skopun, Peter Martin Rasmussen av Skála, hesir eru nýmáls-ligir, teir mat. eru: Absalon Djurhuus av Saltangará, Tormóður Djurhuus úr Klakksvík, Einar Kallsberg úr Klakksvík, Margretha Mohr úr Havn, Jákup Dahl Olsen úr

Vestmanna, Steingrím Weihe av Skála.

Fundurin ið fyrireikaður var í plantasjóni fyri hesum nýggju studentum, varð tíverri avlýstur vegna illveður.

NÝGGJA TJALÐUR

Nýggja skip Skipafelagsins fer á flot í dag á middegi. Navnið er enn dult; men man tað ikki fara at eita Tjaldrar?

Læraraprógvin

Hesi hava tikið prógv við Føroya læraraskúla:

Arnold Abrahamsen, Strendur

Erland Beder, Vágur

Tummas Djurhuus, Havn

Páll Jacobsen, Nes-Vágur

Ólavur Joensen, Havn

Jósvein Mikkelsen, Lørvík

Erling Poulsen, Vágur

Alex Sólstein, Klakksvík

Julia Vang, Frøðba

Tíðindi

Ósi-sigst at hava landað 30 skp., ið hann hevur fiskað undir Føroyum við snøri síðan á hvítusunnun. Seinasta dagin hann var úti fingist 5 centnarar á snøri.

Annars frættist frá góðum fiskiskapi við Suðuroynna bara tað viðrar.

Tað vóru skip fyri sunnan hvar fleiri manns fóru av tá farið varð til Grönlands, teir siga seg fáa ólvitið til býtis av tí fiski teir fiska har uppi og avreiða til damparin.

Seinast ið frættist frá útróðrarbátunum á Ravns Stóroy, hövdu teir fingið ta fyrstu vikuna teir royndu 60 tons.

Teir útróðramenn ið fóru við Yvonnu sluppu ikki til Ravns Stóroy, vegna ís ta teir komu yvir. Tann fiskin teir fiskaðu áðrenn teir fóru suður varð so skipaður umborð á damparin, góð 3 t.

Fríggjadagin hevi Tinganes fingið 230 t umborð av fiski frá Grönlandsfelagnum, verða teir tó ikki klárir at sigla fyrr enn um vikuskifti.

Arnulf fóru úr Grönlandi í gjár. Tær síðstu landddingarnar til skipið vóru hesar: Kallsevi 293 t, Fame 49 t, Norðheim 3 t.

Til Tinganes hava hesi landað: Út-egg 53 t, Lizzie 51 t, Westward Hoo 40 t, Höganess landar til Tinganes í gjár 50 t og Elsa í dag um 60 t, væntast Tinganes at verða full tá.

Else Basse væntast til Føroya mánadagin, hann skal leggja salt upp. Hann tekur 2000 t.

Til Knansen hevur Norðheim landað 4 t.

Kjölbro fekk 50.000 kr. frá tryggingini fyri at sleipa »Smaragd« heim til Føroya.

... Anna ...

Pápi Onnu sigur frá at hann er farin í summarferiu og tess vegna er Anna ikki í blaðnum í dag. Men hon kemur aftur í næsta blaði — tvífold betur.